

Βασίλης Τσιράκης, Ξερολιθιά, εκδ. Τόπος, 2020

Αιμιλία Καραλή

Ο Βασίλης Τσιράκης στο τελευταίο του μυθιστόρημα ψηλαφεί το οικοδόμημα της ελληνικής κοινωνίας που σφραγίστηκε από τα όσα συγκρότησαν αλλά και όσα ακολούθησαν το 2004, το διαφημιζόμενο ως **annus mirabilis** (θαυμάσιος χρόνος) του έθνους. Η είσοδος στην ΟΝΕ, η εορταστική υποδοχή του Ευρώ και, βεβαίως, οι Ολυμπιακοί αγώνες της Αθήνας: το μεγάλο όνειρο των λίγων, που συνέγειρε τους πολλούς αλλά τελικά μετατράπηκε σε εφιάλτη τους. Την πορεία αυτή αναπλάθει ο συγγραφέας μέσα από τους βασικούς χαρακτήρες του έργου εστιάζοντας στις εργασιακές, ερωτικές και κοινωνικές τους περιπέτειες· στις ελπίδες, τις φιλοδοξίες, τις πρόσκαιρες επιτυχίες, τις διαψεύσεις αλλά και τις σταθερές τους.

Το σταθερό στοιχείο των περισσότερων είναι η αστάθεια, άλλοτε προκαλούμενη από παράγοντες που δεν μπορούν οι ίδιοι να ελέγξουν άλλοτε από επιλογή. Στους τελευταίους ανήκει η Σόνια, η πρώην σύζυγος του Παύλου - εργοταξιάρχης του Μετρό και των Ολυμπιακών έργων - προερχόμενη από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Εγκαταλείπει συνειδητά τα προνόμια που μπορούσε να απολαύσει στην πατρίδα της λόγω της σχέσης του πατέρα της

με το καθεστώς Μιλόσεβιτς, εγκαταλείπει αργότερα τον άντρα της και τις ανέσεις που της προσέφερε, περιπλανιέται σε διάφορες εργασίες αναντίστοιχες των προσόντων της προκειμένου να βρει τον εαυτό της και καταλήγει στην αγορά ενός λαϊκού μαγέρικου. Αυτό γίνεται από ανάγκη και από σύμπτωση ένας τόπος συνάντησης, ένας συνδυαστικός κρίκος των ιστοριών των άλλων χαρακτήρων.

Εκτός από τη Σόνια και τον Παύλο, που μόλις τέλειωσαν οι Ολυμπιακοί αγώνες έπαψε να είναι χρήσιμος και απολύθηκε, συναντάμε τον Άγγελο, απολυμένο και αυτόν από την διευθυντική του θέση σε διαφημιστική εταιρεία, την Ηρώ, πρώην κοπέλα του Άγγελου, που γνώρισε δόξες ως τραγουδίστρια αλλά «έχασε» την φωνή της. Στο μαγέρικο βρίσκουν και οι ήρωες τον συγκολλητή και τον οικοδόμο, ανθρώπους που με πείσμα, δύναμη και μαστοριά φανερώνουν ένα άλλο κόσμο. Εκείνον που ποτέ δεν παρασύρθηκε από φύκια και μεταξωτές κορδέλες αλλά εξακολούθησε να αγωνίζεται και να μαστορεύει βαθύτερες σχέσεις με τους ανθρώπους και τον κόσμο γύρω τους. Ανάμεσά τους κυκλοφορεί ένα παιδί, ένα δεκατετράχρονο προσφυγόπουλο, που δεν μιλάει ποτέ αλλά λέει τα πάντα με την γλώσσα του σώματός του, τις κινήσεις και τους μορφασμούς του. Παρουσιάζεται σε κρίσιμες στιγμές του σαν ένα είδος τροχιοδεικτικής βολής για την πορεία των βασικών χαρακτήρων του μυθιστορήματος.

Και αυτή η πορεία στρέφεται προς τα «πίσω», στην αναζήτηση του χαμένου χρόνου πριν σπαταληθούν οι ζωές και τα πρώτα όνειρα, στην επανένωση του πριν και του τώρα. Έτσι προσπαθούν να βρουν τον τρόπο αυτής της σύνδεσης, την δική τους ξερολιθιά.

Το annusmirabilis (θαυμάσιος χρόνος) ήταν τελικά το annushorribilis (φρικτός χρόνος) του ελλαδισμού

Η «**Ξερολιθιά**» του **Βασίλη Τσιράκη** δεν αφορά μόνο την σύνδεση των πρωταγωνιστών της με τον πραγματικό κόσμο που τους περιβάλλει. Αναφέρεται αρχικά στον τρόπο με τον οποίο οι τραυματισμένοι και κατακερματισμένοι πολλαπλώς άνθρωποι επιχειρούν να ενώσουν τα δικά τους κομμάτια, να ξαναγίνουν ακέραιοι χωρίς τεχνητά μέσα. Γι' αυτό επιχειρούν το ταξίδι της επιστροφής στον ανόθευτο, στον γνήσιο εαυτό τους. Κι εδώ είναι η μεγάλη δυσκολία. Τα στοιχεία που πρέπει να συναρμόσουν έχουν υποστεί φθορές, έχουν αποκτήσει πολλές γωνίες αλλά και καμπύλες, τραχείες και λείες επιφάνειες. Γι' αυτούς η ξερολιθιά είναι ένα στοίχημα. Έτσι όμως θα μπορέσουν να δομήσουν σταθερές σχέσεις με τον γύρω τους κόσμο.

Ο συγγραφέας αποτυπώνει μέσα από το έργο του όλη «την απατηλή λάμψη της ματαιοδοξίας» που συνεπήρε την πλειονότητα των Ελλήνων για πολλά χρόνια, αλλά και τις μικρές, αλλά υπαρκτές αντιστάσεις σε αυτό το πανηγύρι. Το *annus mirabilis* ήταν τελικά το *annus horribilis* (φρικτός χρόνος) του ελλαδισμού. Το ύφος του μυθιστορήματος ακολουθεί και αντανακλά το ήθος των χαρακτήρων του. Η έπαρση, η κενότητα, η αλαζονεία αλλά και η ταπεινότητα, η αυθεντικότητα και η ομορφιά αισθητοποιούνται στον λόγο τους. Οι αφηγηματικές τεχνικές του με τις αναδρομές, τον εσωτερικό μονόλογο, την αφήγηση, τον διάλογο και τον κεντρικό αφηγητή υφαίνουν τον κεντρικό μύθο με μαεστρία.

Ο **Βασίλης Τσιράκης** είναι τελικά ένας μάστορας της λογοτεχνικής ξερολιθιάς που κλειδώνει τις «πέτρες» που θεμελιώνουν, συνδέουν, συμπληρώνουν, στηρίζουν, καλύπτουν την σύγχρονη ελληνική κοινωνία χωρίς κανένα πρόσθετο κονίαμα.

Πηγή: oanagnostis.gr